

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Румен Йорданов Брусарски, УНСС

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“

Автор: Орлин Ценков Пенев

Тема: Управление на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество (по примера на ЗАД „Алианц България“)

Научен ръководител: проф. д-р Радослав Габровски, ВУЗФ

1. Общо описание на представените материали

Със Заповед № 110 от 31.05.2019 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема *Управление на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество (по примера на ЗАД „Алианц България“)* за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“. Автор на дисертационния труд е Орлин Ценков Пенев – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Застраховане и осигуряване“ с научен ръководител проф. д-р Радослав Габровски от ВУЗФ.

Предадените от докторант Пенев материали включват документи по представен опис:

- актуална автобиография по европейски образец;
- копие на дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „магистър“;
- копие на заповед № 11/06.02.2018 г. за зачисляване в докторантура;
- копие на заповед № 103/30.05.2019 г. за отчисляване от докторантура;
- копие на протокол № 6/08.05.2019 г. от заседание на обучаващата катедра по чл. 38, ал. 3 от Правилника за приемане и обучение на докторанти във ВУЗФ;
- списък и копия на публикациите по темата на дисертационния труд – 3 броя;
- справка за научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд;
- дисертационен труд;

- автореферат;
- копие на заповед № 110/31.05.2019 г. за определяне на научно жури за защита на дисертационния труд.

Докторантът е приложил 2 статии и 1 доклад.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Г-н Орлин Пенев е роден на 06.03.1956 г. Завършил е Математическата гимназия в гр. Бургас (1974 г.), Техническият университет в гр. Варна (1982 г., корабно инженерство) и Бургаския свободен университет (1996 г., магистър по финанси). Специализирал е в Института по мениджмънт – Алианц и Swiss Re Академия. Владее английски и руски език.

Трудовият път на г-н Пенев започва в ДП „Океански риболов“ (1982 – 1989 г.). От 1989 г. до днес той се занимава със застраховане. Заема различни ръководни постове в „Булстрад“ – Българско външнозастрахователно и презастрахователно акционерно дружество, ЗПАД „София INS“, ЗПАД България, ЗАД „Тур инс“, Алианц България Холдинг АД, Пенсионно осигурително дружество „Алианц България“, ЗПАД Алианц България, ЗАД „Алианц България Живот“. Бил е председател на Управителния съвет на Асоциацията на българските застрахователи и председател на Управителния съвет на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи. Понастоящем г-н Орлин Пенев е Изпълнителен директор на ЗАД „Алианц България“ (от 2001 г.), член на Управителния съвет на Гаранционен фонд (от 2010 г.), член на Надзорния съвет на ПОД Алианц България (от 2016 г.) и Главен изпълнителен директор на ЗАД Енергия (от 2017 г.).

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертационния труд е особено актуална, защото:

- съвременните специализирани подходи, методи и инструменти на портфейлния мениджмънт намират доста ограничено приложение в българската застрахователната практика;
- в условията на (относително) новата риск базирана европейска регулаторна уредба на застраховането „Платежоспособност II“ холистичният подход в управлението на корпоративния агрегиран застрахователен портфейл няма алтернативи;
- сериозни, задълбочени емпирични изследвания в проблемната област у нас няма.

Основната цел на дисертационния труд е амбициозна и релевантна на потребностите на застрахователната практика – разработване на модел (алгоритъм) за управление на агреги-

рания застрахователен портфейл. За постигане на тази цел докторантът дефинира добре структуриран набор от изследователски задачи.

4. Познание на проблема

Докторант Пенев демонстрира отлично познание на проблема както в абстрактно-теоретичен, така и в практико-приложен план. Проучено е (творчески, задълбочено и целенасочено) достатъчно количество специализирана научна литература. Използвана е релевантна статистика и актуална нормативна уредба. Освен това, г-н Орлин Пенев има впечатляващ 30-годишен практически опит в застраховането.

5. Методика на изследването

За целите на научното изследване са използвани адекватни подходи, методи и инструменти – комплексен и системен подход, индукция и дедукция, анализ и синтез, научна абстракция, сравнение и др. Това е позволило на автора да намери решение на поставените изследователски задачи и да постигне набелязаните цели.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 324 страници и включва увод, обща характеристика на разработката, три глави, заключение, справка за използваната литература (63 литературни източника на български, руски и английски език и 11 интернет страници), приложения (14 броя), справка за приносите и декларация за оригиналност.

Обект на научното изследване „е агрегираният (корпоративният) застрахователен портфейл на конкретно общозастрахователно дружество – ЗАД „Алианц България“, а предмет – „управлението на агрегирания застрахователен портфейл на ЗАД „Алианц България“ (стр. 9).

Глава първа е посветена на концептуалните устои на агрегирания корпоративен застрахователен портфейл и неговото управление – концептуална рамка и алгоритъм за управление, генезис и същностни характеристики, типология на портфейлите, организационно-управленски функции и значимост, връзки и взаимна обусловеност с параметрите на пазарната среда, информационно осигуряване на анализа и управлението.

В глава втора докторантът гради своя модел (алгоритъм), наречен „динамичен мултикритериален управленски портфейлен анализ“, който включва:

- анализ и оценка на количествените аспекти и параметри на агрегирания корпоративен портфейл;
- анализ и типологизация на качествените аспекти и параметричните характеристики на агрегирания портфейл;

- анализ и типологизация според рисковите особености и параметри на портфейла;
- аналитични оценки на рисково чувствителни и проблемни индивидуални портфейли (застраховки);
- аналитични оценки на генеративния потенциал и ефективността на агрегирания портфейл.

В глава трета се предлагат конкретни политики и мерки за оптимизиране на управлението на застрахователния портфейл на ЗАД „Алианц България“ в няколко основни направления – маркетинг, продажби и администриране на портфейла; гъвкава и адаптивна тарифна политика; адекватност на презастрахователните програми и покрития; ефективна корпоративна инвестиционна политика и др.

Внимателният прочит на дисертационния труд показва, че докторант Пенев представя едно сериозно научно изследване с висока теоретична и (особено) практико-приложна стойност. Структурата и изложението са на ниво. Стилът е добър. Направени са много полезни изводи, оценки и препоръки.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основните теоретични и практико-приложни приноси в дисертационния труд на докторант Орлин Пенев могат да бъдат систематизирани така:

- творческо преосмисляне и реинтерпретация на концептуалните основи на управлението на агрегирания корпоративен застрахователен портфейл;
- разработване (и апробиране) на холистичен модел и алгоритъм за управление на агрегирания застрахователен портфейл;
- дефиниране на оригинална система от функции на агрегирания застрахователен портфейл и аргументирано (научно обосновано) фаворизиране на генеративната (производствената) функция;
- фокус върху значимостта на качествените характеристики и параметри на портфейла (диверсифицираност, симетричност, балансираност, генеративен потенциал) при определяне общия профил и типологизацията на агрегирания застрахователен портфейл;
- емпирично дефиниране на генеративния потенциал на агрегирания портфейл на изследваното застрахователно дружество;
- прецизиране на ролята и значението на презастраховането за оптимизиране на диверсификацията на агрегирания портфейл и оптимизиране на изискуемите капиталови индикатори на дружеството;

- разработване на комплексна система от структурни, маркетингови, тарифни, инвестиционни и други политики и действия, гарантиращи ефективно и ефикасно рисково базирано управление на агрегирания застрахователен портфейл и общозастрахователното дружество като цяло.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът представя 3 публикации, свързани с дисертационния труд, както следва:

- 2 статии:
  - Пенев, Орлин, Управлението на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество, *VUZF Review*, Vol. 2, 2018, Изд. „Григорий Богослов“, София (ISSN 2534-9228 /on line/) стр. 4 – 17;
  - Пенев, Орлин, Качествените параметри на агрегирания застрахователен портфейл: генезис, рискови аспекти и възможни управленски решения в общото застраховане, *VUZF Review*, Vol. 3, 2018, Изд. „Григорий Богослов“ (ISSN 2534-9228 /on line/) стр. 12 – 29.
- 1 доклад на кръгла маса: Пенев, Орлин, Генеративен потенциал на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество: концептуални аспекти и индикатори, Сборник с доклади от Национална кръгла маса, 13 октомври 2018 г. АИ „Ценов“, Свищов, 2018, стр. 101 – 113 (ISBN 978-954-23-1712-8).

Всички научни публикации кореспондират с проблематиката на дисертационния труд.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Докторант Орлин Пенев изпълнява минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика (с общ резултат 80 точки).

10. Лично участие на докторанта

Авторът е спазил правилата за научна етика – оригиналност на научния продукт, коректно цитиране и позоваване, достоверност на представената информация.

11. Автореферат

Авторефератът (в обем от 84 страници) отразява коректно и в достатъчна степен съдържанието на дисертационния труд:

- обща характеристика на дисертационния труд;
- структура и съдържание на дисертационния труд;

- кратко представяне на съдържанието (по глави);
- заключение;
- справка за основните научни и научно-приложни приноси (в седем точки);
- публикации на докторанта по дисертационния труд (три броя);
- декларация за оригиналност.

12. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки и препоръки.

13. Лични впечатления

Нямам лични впечатления от докторанта.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам на г-н Пенев да популяризира подходящи части от своя дисертационен труд сред застрахователната общност чрез публикации в специализирани печатни и електронни издания (или по друг начин).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторант Орлин Пенев **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на Орлин Ценков Пенев в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8. Икономика; докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“.

27.06.2019 г.

Рецензент: .....

(проф. д-р Румен Брусарски)